

Makovecz Imre, az örök jelenben élő

Jacques Gillet

Egy utazás első átható látomása, egy utazásé a lét mélységeibe: a Farkasréti temető kápolnájának belseje Budapesten. Ez az én első kapcsolatom ezzel a névvel: *Makovecz Imre*.

Hosszú ideje már Európa egyik csücskében, elnyomva, megszállva, a világtól elzárva, de mégis éppen ott: ez az erős jelenlét, intenzív megnyilvánulás, az emberi lény szabadsága.

Ez a név, *Makovecz Imre*, mindig a lelkem mélyében marad, mint Bruce Goffé. Mindkettő az alkotás szabadságának erőit, és az alkotói szabadságot jelenti az egész világ, és mindazok számára, akik szerették őket, és amit teremtettek az ő saját élő természetük legtökéletesebb értelmében.

1985. Párizs, Bonaparte utca. A Makovecz Imre fogadására meghívott vendégek között találom magam. Éppen a kiállítás megnyitója előtt ott vagyok a földszinti nagyteremben. Imre és magyar barátai a kiállítást rendezik.

Káldi János bemutatja a képeket: *a házsobrász, tanítványaim, az organikus építész, Sullivan Wright, Bruce Goff, Herb Greene...* Imre ott azonnal mutatja a dobogókői síházat – tudatosan rokonítva Herb Greene oklahomai házával. Odaadom neki szemináriumnyitó beszédem szövegét. Másnap barátai, akik neki fordítottak, mondták, hogy nagyon elégedett.

Egy J. Boulet, D. Guibert és Káldi J. által létrehozott, igazán teljes dosszié: Makovecz Imre: *A metafora és az organikus terv* készíti elő a Művészeti Iskola 1985. november 14-én kezdődő kiállítását. Ugyanazon a héten Makovecz Imrével és meghívott franciákkal és külföldiekkel szeminárium is zajlott. A Paris-Villemin Építészeti Iskola gondoskodott minderről. A *Technique et Architecture* 1985. június-júliusi számában lett meghirdetve; ez tartalmazta a Makovecz Imre képeihez tartozó feliratokat Káldi János és Ekler

Dezső fordításában. Szerepeltek még benne Csete György, Mezei Gábor, Erdei András, Péterfy László, Gerle János, Kovács Attila munkái.

Természetesen az én szövegem forrásait is részben abból merítettem. Idézek itt két részletet, egyet az elejéről, egyet a végéről.

Ezek az ősi magyar népi nyelvben építészeti elemeket, mint élő lények részeit jelölő szókifejezések: 'szemöldök', 'homlokzat'... és követi ezt Makovecz Imre nagyszerű mondata:

„Ha... elképzelem, hogy sosem láttam egy házat, ezekre a szókifejezésekre gondolva elképzelek egyet. Nos, egy különös lény jelenik meg a szemeim előtt, egy homlok, egy gerincoszlop..., nyitott szárnyakkal fogad, betérek a szemöldökei alatt, és egyenesen a lelkében... a belsejében találom magam, ahol vár a tűz engem.”

Csak ujjongani van kedvem, amikor hallom, hogy valaki ilyen melegséggel fejezi ki magát. Jöttem ünnepelni Makovecz Imrét!

Saint-Exupéry szavai végezetül – úgy tűnik – igazán Makovecz Imrének szólnak, gondolva a tápéi ásatás kis állcsatjára, ami az ő sárospataki művelődésiház-tervét inspirálta:

„Elmentél az ő műve előtt... és íme nem voltál többé ugyanaz, még ha százezer év is telt el az ő mozdulata, és a te elhaladásod között.”